

ANA TILI HÁM ÁDEBIYAT PÁNINEN MILLIY TEST SISTEMASÍ USHÍN TEST VARIANTÍ SPECIFIKACIYASÍ

Bul test variantınıń maqseti ulıwma bilimlendiriyw pánlerin biliw dárejesin bahalawdín milliy test sisteması sheńberinde **ana tili hám ádebiyat páninen** talabanlardıń bilim dárejesin anıqlaw hám sertifikatlaw ushın qollanılatuǵın test variantınıń formatı (tapsırmalar sanı, túri, waqıt ólshemi), pán mazmunınıń quramı, kognitiv kónlikpe dárejeleri, bahalaw ólshemleri hám talabanlardıń tayarlıq dárejesine qoyılatuǵın talaplardı belgilewden ibarat.

I. TEST TAPSÍRMALARÍN ISLEP SHÍGÍW USHÍN TIYKAR BOLÍWSHÍ NORMATIV HÚJJETLER

- Ózbekstan Respublikası Ministrler Kabinetiniń “Ulıwma bilimlendiriyw pánlerin biliw dárejesin bahalawdín milliy test sistemasın engiziw haqqında” 2020-jıl 12-oktyabrdaǵı 646-sanlı qararı;

- Ana tili hám ádebiyat pánine tiyisli ámeldegi mámlekетlik bilimlendiriyw standartı hám oqıw baǵdarlamaları.

II. QAMTÍP ALÍNĞAN BÓLIMLER

Mámlekетlik bilimlendiriyw standartı hám oqıw baǵdarlamaları tiykarında ana tili hám ádebiyat pániniń tómendegi bólimleri qamtip alındı:

1. Fonetika
2. Grafika
3. Orfografiya
4. Orfoepiya
5. Leksikologiya
6. Frazeologiya
7. Grammatika
8. Stilistika
9. Ádebiyat tariyxı
10. Ádebiyat teoriyası

III. TEST TAPSÍRMALARÍNÍN TÚRLERI

J-1 – bir durıs juwapqa iye bolǵan tórt juwap variantlı jabıq test tapsırması;

J-2 – sáykeslendiriywdi talap etetuǵın jabıq test tapsırması;

A-1 – qısqa juwaptı talap etetuǵın (**a** hám **b** bántlerge bóligen) ashıq test tapsırması;

A-2 – keńeyttirilgen juwaptı talap etetuǵın ashıq test tapsırması.

IV. ANA TILI HÁM ÁDEBIYAT PÁNINEN TEST VARIANTÍ FORMATÍ

Bólím	Tapsırmalar sanı	Nº	Test túri
Imla qáğıydaları	2	1	J-1
		2	J-1
Sóz baylıǵı	2	3	J-1
		4	J-1
Stilistika	2	5	J-1
		6	J-1
Grammatika	5	7	J-1
		8	J-1
		9	J-1
		10	J-1
		11	J-1
Punktuaciya	1	12	J-1
Ádebiyat teoriyası hám ádebiyat tariyxı	5	13	J-1
		14	J-1
		15	J-1
		16	J-1
		17	J-1
Oqıw sawatxanlığı	15	18	J-1
		19	J-1
		20	J-1
		21	J-1
		22	J-1
		23	J-1
		24	J-1
		25	J-1
		26	J-1
		27	J-1
		28	J-1
		29	J-1
		30	J-1
		31	J-1
		32	J-1
Temalar sheńberinde sáykeslendiriwdi talap etetuǵın test tapsırmaları	3	33	J-2
		34	J-2
		35	J-2
Lingvistikalıq hám kórkem analiz	9	36	A-1
		37	A-1
		38	A-1
		39	A-1
		40	A-1
		41	A-1

		42	A-1
		43	A-1
		44	A-1
Jazba sawatxanlıq	1	45	A-2
Jami:		45	

Test tapsırmaların orınlaw ushın ajıratılğan ulıwma waqt – **180 minut.**

V. PÁN MAZMUNÍNÍ QURAMÍ

Nº	Bahalanatuǵın mazmun elementti
1	Ana tili
1.1	<p>Fonetika hám grafika Fonetika – til sesleri haqqında ilim. Grafika. Ses hám hárıp. Qaraqalpaq tiliniń álipbesi. Seslerdiń dawıslı hám dawıssız bolıp bóliniwi. Dawıslı sesler. Dawıslı seslerdiń túrleri. Dawıssız sesler. Dawıssız seslerdiń aytılıwı hám jazılıwı. Dawıssız seslerdiń únli hám únsız bolıp bóliniwi. Buwın haqqında túsinik. Buwinnıń túrleri.</p>
1.2	<p>Orfografiya hám orfoepiya Únleslik nızamı haqqında túsinik (singarmonizm). Buwın únlesligi. Ses únlesligi. Sóz jasawshı qosımtalardıń iması. Sóz türlewshi qosımtalardıń iması. Forma jasawshı qosımtalardıń iması. Qospa sózlerdiń iması. Menshikli atlıqlardıń jazılıwı. Kitaplardıń, gazeta-jurnallardıń, ádebiy shıǵarmalardıń atları hám olardıń jazılıwı. Tariyxıy waqıyalar, bayramlardıń atları hám olardıń jazılıwı. ǵalabalıq atlıqlardıń jazılıwı. Mánili hám kómekshi sózlerdiń iması. Modal, tańlaq hám eliklewish sózlerdiń iması.</p>
1.3	<p>Leksikologiya Leksikologiya haqqında túsinik. Sózlerdiń mánisi. Kóp mánili sózler. Sózlerdiń tuwra hám awıspalı mánisi. Sinonimler. Omonimler. Antonimler. Qaraqalpaq ádebiy tiliniń sózlik baylığı haqqında túsinik. Ulıwma qollanılatuǵın hámmege ortaq sózler. Terminler haqqında túsinik. Kásipke baylanıslı sózler. Dialektlik sózler. Basqa tillerden ózlestirilgen sózler. Rus tilinen hám rus tili arqalı basqa tillerden kirgen sózler. Gónergen sózler. Neologizm. Turaqlı sóz dizbekleri haqqında túsinik. Sózlikler hám olardıń dúzilisi. Sózliktiń túrleri. Túsindırme sózlik. Imla sózlik. Awdarma sózlik hám olardan paydalaniw usılları. Dialektologiyalıq sózlik hám olardı paydalaniw.</p>
1.4	<p>Morfologiya Túbir sóz hám qosımtalar. Qosımtalardıń xızmetine qaray túrleri. Sóz jasawshı hám sóz türlewshi qosımtalar. Sóz jasawshı qosımtalar hám olardıń túrleri. Dórendi sózler. Túbirles sózler. Sóz türlewshi qosımtalardıń túrleri. Forma jasawshı qosımtalar. Qospa sózler haqqında túsinik. Qospa sózlerdiń jasalıwı. Morfologiya. Sóz shaqapları. Sóz shaqaplarınıń leksikalıq-grammatikalıq belgileri, olardıń bóliniwi. Atlıqtıń mánisi hám grammaticalıq belgileri. Menshikli hám ǵalabalıq atlıqlar hám olardıń jazılıwı. Atlıqtıń birlik hám kóplik sanda qollanılıwı. Atlıqtıń betleniwi. Atlıqtıń tartımlanıwı. Atlıqtıń sepleniwi. Atlıqtıń jasalıwı. Qospa atlıqlar. Kelbetliktiń zattıń belgilerin bildiriwi hám grammaticalıq belgisi. Kelbetliktiń qurılısı boyınsha túrleri. Kelbetliktiń jasalıwı. Qospa kelbetlikler hám olardıń jazılıwı. Kelbetliklerdiń zatlaşıwı. Kelbetliktiń dárejeleri. Kelbetlik sózlerdiń mánileri. Feyildiń mánisi hám tiykarǵı grammaticalıq belgileri. Feyildiń bette, sanda ózgeriwi, olardıń jazılıwı. Bolımlı hám bolımsız feyiller. Feyil meyilleri. Feyil máhálleri. Sinonim feyiller. Antonim feyiller. Feyillerdiń qosımtalar arqalı jasalıwı. Qospa</p>

	<p>feyiller hám olardıń jazılıwı. Awıspalı hám awıspasız feyiller. Feyildiń betlik emes formaları. Sanlıq. Sanlıqtıń mánisi hám grammaticalıq belgileri. Jay hám qospa sanlıqlar. Sanlıqtıń túrleri. Sanlıq boyınsha grammaticalıq tallaw. Almasıq. Almasıqtıń túrleri. Almasıqtı morfologiyalıq tallaw. Ráwish. Ráwishtiń qurılısı hám mánisine qaray túrleri. Ráwishtiń dárejeleri hám olardıń jazılıwı. Ráwishtiń jasalıwı. Bayanlawışlıq sóz shaqabı. Bayanlawışlıq sóz shaqabınıń túrleri hám sintaksislik xızmeti.</p> <p>Kómekshi sóz shaqapları. Tirkewishler, dánekerler, janapaylar. Modal sózler, tańlaq, eliklewish.</p>
1.5	<p>Sintaksis</p> <p>Gáp. Gáp hám onıń tiykarǵı belgileri. Gáptıń mazmunına qaray túrleri. Gáptıń dúzilisine qaray túrleri. Jay gáp haqqında ulıwma túsinik.</p> <p>Gáp aǵzaları. Gáptıń bas aǵzaları. Baslawışh, bayanlawışh. Gáptıń ekinshi dárejeli aǵzaları. Tolıqlawışh, aniqlawışh, pısıqlawışh. Gáptıń birgelkili aǵzaları. Birgelkili aǵzalardı ulıwmalastırıwshı sózler. Gáptıń ayırimlangan aǵzaları. Ayırimlangan ayqınlawışh hám onıń túrleri. Gap aǵzalarınıń orın tártibi hám onıń túrleri. Tuwra hám inversiyalıq orın tártip. Bir bas aǵzalı hám eki bas aǵzalı gápler. Sóz-gápler. Tolıq hám tolıq emes gápler. Qaratpa aǵzalar. Kiris aǵza hám kiris gáp. Sintaksislik baylanıs. Sózlerdi baylanıstırıwshı qurallar. Sózlerdiń sintaksislik baylanısıw túrleri. Sóz dizbegi.</p> <p>Qospa gápler. Qospa gáptıń quramındaǵı jay gáplerdi baylanıstırıwshı qurallar. Qospa gáptıń bóliniw túrleri. Dizbekli qospa gáp. Dizbekli qospa gáplerdiń túrleri. Baǵınıńqılı qospa gáp. Bas hám baǵınıńqı gáp. Baǵınıńqı gáptıń orın tártibi. Baǵınıńqı gáp penen bas gáptı baylanıstırıwshı qurallar. Qatnaslıq sózli baǵınıńqılı qospa gápler hám olardıń túrleri. Pısıqlawışh baǵınıńqılı qospa gápler hám olardıń mánisine qaray túrleri. Kóp baǵınıńqılı qospa gáp. Teń baǵınıńqılı hám izbe-iz baǵınıńqılı qospa gáp. Dánekersiz qospa gápler. Dánekersiz qospa gáptıń mánisine qaray túrleri. Aralas qospa gáp haqqında túsinik.</p> <p>Tuwra gáp hám ózlestirilgen gápler haqqında túsinik. Tuwra gáp hám avtor gápi, olardıń orın tártibi. Tuwra gáptı ózlestirilgen gápke aylandırıw jolları.</p>
1.6	<p>Punktuaciya</p> <p>Irkilis belgileri haqqında túsinik. Gáptıń sońında qoyılatuǵın irkilis belgileri (noqat, soraw, úndew, kóp noqat). Gáptıń ishinde qoyılatuǵın irkilis belgileri (útir, noqatlı útir, sıziqsha, tırnaqsha, qawıs, qos noqat). Baslawışh penen bayanlawıştıń arasına sıziqshaniń qoyılıwı. Sóz-gáplerdiń irkilis belgileri. Birgelkili aǵzalardıń irkilis belgileri. Ayırimlangan aǵzalardıń irkilis belgileri. Qaratpa aǵzaniń intonaciyası hám irkilis belgileri. Kiris aǵza hám kiris gáplerdiń irkilis belgileri. Dánekersiz qospa gáptıń irkilis belgileri. Aralas qospa gáptıń irkilis belgileri. Tuwra gáptıń irkilis belgileri. Xabar gáp hám olardıń irkilis belgileri. Soraw gáp hám olardıń irkilis belgileri. Buyrıq gáp, úndew gáp hám olardıń irkilis belgileri.</p> <p>Dialog hám onıń irkilis belgileri.</p>
1.7	<p>Stilistika</p> <p>Tekst haqqında túsinik. Shıǵarma hám onıń túrleri. Shıǵarma haqqında túsinik. Shıǵarmanıń mazmunı boyınsha túrleri. Shıǵarmanıń jobası hám oǵan qoyılatuǵın talaplar. Shıǵarmaǵa epigraf tańlaw.</p> <p>Tema. Esse. Perifraza. Til. Stil. Áwızeki sóylew hám jazba stil.</p> <p>Sóz hám onıń stillik boyawǵa iye bolıwı. Tabu hám evfemizmeler. Sóz mánisiniń awısıw usılları. Seslik simvolizm. Alliteraciya hám assonans. Til ekologiyası. Ekolingvistikta</p>

	<p>Sóylewdiń awızeki hám jazba formaları. Leksikalıq stilistika hám grammaticalıq stilistika. Sintaksislik qurallardıń sóylew stillerinde qollanılıwı.</p> <p>Tekst hám stil. Is qaǵazları hám olar menen islew. Tildiń ilim-pán, texnika hám basqa tarawlardaǵı ornı. Sóylew mádeniyatı. Sóylew ádebi. Sóylesiw, qarım-qatnas jasaw hám sóylew mádeniyatı. Mádeniyatlı sóylew hám onı qáliplestiretuǵın tiykarǵı belgiler.</p> <p>Sóylewdiń durıslığı – ádebiy til hám ádebiy norma.</p> <p>Sóylew mádeniyatın iyelewdiń usılları. Sóylew etiketi.</p> <p>Sóylewdiń aniqlığı, sóylewdiń logikalılığı. Tildiń tazalığı, sóylewdiń baylıǵı.</p> <p>Atamalardı paydalaniwdıń sóylew mádeniyatına tásiri. Sóylewdiń tásırsheńligi.</p> <p>Sóylew mádeniyatı hám sóylew texnikası. Pát. Aytılıw texnikası, dikciya hám basqa fonetikalıq kónlikpeler.</p>
1.8	<p style="text-align: center;">Tekst ústinde islew</p> <p>Tekst hám stil. Is qaǵazları hám olar menen islew. Tildiń ilim-pán, texnika hám basqa tarawlardaǵı ornı. Sóylew mádeniyatı. Sóylew ádebi. Sóylesiw, qarım-qatnas jasaw hám sóylew mádeniyatı. Mádeniyatlı sóylew hám onı qáliplestiretuǵın tiykarǵı belgiler.</p> <p>Sóylewdiń durıslığı – ádebiy til hám ádebiy norma. Sóylew mádeniyatın iyelewdiń usılları. Sóylew etiketi. Sóylewdiń aniqlığı, sóylewdiń logikalılığı. Tildiń tazalığı, sóylewdiń baylıǵı. Atamalardı paydalaniwdıń sóylew mádeniyatına tásiri. Sóylewdiń tásırsheńligi. Sóylew mádeniyatı hám sóylew texnikası. Pát. Aytılıw texnikası, dikciya hám basqa fonetikalıq kónlikpeler.</p>
2.	Ádebiyat
2.1	Xalıq awızeki dóretiwshılıgi. Ádebiyat tariyxi. Islam dini arqalı tarqalǵan ádebiyat. Qaraqalpaq ádebiyatınıń saǵaları.
2.2	Qaraqalpaq klassik ádebiyatı hám xalıq shayırları dóretiwshılıginen úlgiler, olardıń kórkem analizi.
2.3	XX ásır hám górezsizlik dáwirindegi qaraqalpaq ádebiyatınan úlgiler, olardıń kórkem analizi. Prozaliq, poeziyalıq hám dramalıq shıǵarmalardıń kórkem analizi.
2.4	Jáhán hám tuwısqan xalıqlar ádebiyatı úlgileri, olardıń kórkem analizi.
2.5	Ózbetinshe oqıw ushın usınıs etilgen kórkem shıǵarmalar, olardıń kórkem analizi.
	Ádebiyat teoriyası hám kórkem analiz
2.6	Ádebiy túrler. Lirika, epika, dramalıq janrlar haqqında túsinik. Kórkem obraz hám kórkem súwretlew. Qosıq qurılısı haqqında túsinik.

VI. ANA TILI HÁM ÁDEBIYAT PÁNINE TIYISLI KOGNITIV KÓNLIKPE DÁREJELERI

Tómengi kognitiv dáreje	<ul style="list-style-type: none"> - tekst hám onıń bólekleriniń mazmunın túsiniw; - tekstlerdiń quramındaǵı bólekleri arasındaǵı baylanıslılıqtı túsiniw; - tekste berilgen maǵlıwmatlardı taba alıw hám túsiniw; - qaraqalpaq tiliniń imla, punktuaciyalıq, stilistikaliq normaların biliw, túsiniw; - til birliklerin durıs qollay alıw; - shıǵarmadaǵı obrazlar haqqında berilgen maǵlıwmatlardı taba alıw hám túsiniw.
-------------------------	---

Joqarı kognitiv dáreje	<ul style="list-style-type: none"> - til birliklerin qollawdan gózlengen maqsetti túsiníw; - teksttegi verbal hám vizual maǵlıwmatlar (keste, diagramma, grafikler) arasındaǵı baylanışlılıqtı túsiníw hám analizlew; - tekstiń lingvistikaliq (fonetikalıq, leksikalıq, grammaticalıq) ózgesheliklerin analizlew; - kórkem tekstlerdiń janrılıq ózgesheliklerin anlizley alıw; - tekste qollanılgan kórkem súwretlew quralların túsiníw hám analizley alıw; - berilgen jaǵdayǵa baha beriw hám usı jaǵdayǵa sáykes tekst jarata alıw.
------------------------	--

VII. ANA TILI HÁM ÁDEBIYAT PÁNINEN TEST TAPSÍRMALARÍ JÁRDEMINDE TEKSERILETUĞÍN BILIM, KÓNLIKPE, UQÍPLÍLÍQ HÁM KOMPETENCIYALAR

Test variantı talabanniń teoriyalıq bilimlerdi ózlestiriw dárejesin, bilimlerdi ámeliyatta qollaw uqıplılıǵın, olardıń logikalıq pikirlewin bahalaytuǵın test tapsırmalarınan ibarat. Bul test tapsırmaların qáliplestiriwde ámeldegi ana tili hám ádebiyat pánine tiyisli ulıwma bilimlendiriw pánleri oqıw baǵdarlamalarında ózlestiriliwi belgilengen bilim, kónlikpe, uqıplılıq hám kompetenciylar tiykar sıpatında alındı.

Pán	Tekseriletuǵın bilim, kónlikpe, uqıplılıq hám kompetenciylar
ANA TILI	<p>Lingvistikaliq kompetenciya</p> <p>Qaraqalpaq tiliniń imla qaǵırydaların biledi, túsinedi, qollay aladı. Irkilis belgileriniń wazıypası hám áhmiyetin biledi, túsinedi qollay aladı. Tildegi bar leksikalıq birlikler hám olardıń leksika-semantikalıq ózgesheliklerin biledi, túsinedi qollay aladı. Til birlikleriniń (leksikalıq, grammaticalıq qurallardıń) stilistikaliq ózgesheliklerin biledi, túsinedi, qollay aladı, analizley aladı. Sózlerdiń morfologiyalıq ózgeshelikleri, olardıń sóylewdegi áhmiyetin biledi, túsinedi, qollay aladı. Sózlerdi mazmunlıq hám grammaticalıq jaqtan baylanıstiadi. Gáp aǵzaları, olardıń grammatica-stilistikaliq ózgeshelikleri hám sóylewdegi áhmiyetin biledi, túsinedi, qollay aladı, analizley aladı. Jay hám qospa gáplerdiń mazmunlıq hám grammaticalıq biledi, túsinedi, qollay aladı, analizley aladı.</p>

	Sóylew kompetenciya	<p style="text-align: center;">Oqıw sawatxanlıǵı</p> <p>Tekst yaki onıń bólekleriniń ulıwma mánisin túsinedi. Tekstte bir yaki birneshe gáplerde ańlatılǵan maǵlıwmatlardı qayta ańlata aladı (perefraza). tekst yaki onıń bólekleri arqalı ańlatılǵan maǵlıwmatlardı taba aladı hám túsinedi, olardıń arasındaǵı baylanıslılıqtı analizley aladı. tekst bólekleri arasındaǵı logikalıq izbe-izlik, sebep – nátiyje, juwmaq – túśindirme tárizindegi mazmunlıq hám sintaksislik baylanıslılıqtı analizley aladı. Teksttegi til birlikleriniń (leksikalıq, grammaticalıq birliklerdiń) mánisi, wazıypası yaki maqsetin analizley aladı. Avtordıń kózqarasın túsinedi, ulıwma mazmun yaki ideyası boyınsha juwmaq shıǵara aladı. Tekstte jasırın ańlatılǵan maǵlıwmatlardı túsinedi, teksttegi verbal hám vizual maǵlıwmatlar arasındaǵı baylanıslılıqlardı túsinedi, keste, grafik, diagramma, illyustraciya hám basqa qurallar járdeminde ańlatılǵan informaciyalardı analizley aladı. Awıspalı mánide jumsalǵan leksikalıq birliklerdiń mánisin túsinedi. Tekstte qollanılǵan sintaksislik elementlerdiń (baylanıstırıwshı qurallar, almasıqlar, modal sózler hám basqa) wazıypasın analizley aladı. Tekstiń ulıwma mazmuni boyınsha juwmaq shıǵara aladı.</p> <p style="text-align: center;">Jazba sawatxanlıq</p> <p>Berilgen jaǵdayǵa baha bere aladı hám de sol jaǵdayǵa sáykes tekst jarata aladı. Imla hám punktuaciyalıq qaǵıydalardı qollay aladı. Tildegi bar leksikalıq birliklerden ónimli paydalana aladı. Grammaticalıq qurallardı durıs qollay aladı. Óz pikirin tártipli bayan ete aladı. Pikirlerin dálilley aladı. Gáp aǵzaların durıs qálidestire aladı. Gáp túrlerinen orınlı paydalana aladı.</p>
ÁDEBIYAT	Kórkem shıǵarmanı analizlew kompetenciyası	Kórkem shıǵarma ideyasın analizley aladı. Kórkem shıǵarma syujetin biledi. Kórkem elementlerdi analizley aladı. Shıǵarmada qollanılǵan kórkem súwretlew qurallarınıń qollanılıw maqsetin túsinedi, analizley aladı. Shıǵarmanıń lingvistikaliq (leksikalıq, grammaticalıq, fonetikalıq) ózgeshelikleri hám de olardıń maqsetin túsinedi, analizley aladı.
	Ádebiy-sóylew kompetenciya	Berilgen shıǵarmanıń (úzindiniń) ulıwma ideyası hám mazmunın, kórkem úzindi bólekleriniń mazmunın túsinedi, analizley aladı. Shıǵarmadaǵı (úzindidegi) obrazlarǵa sıpatlama bere aladı. Shıǵarma (úzindi) tekstinde jasırın ańlatılǵan mánini túsinedi. Shıǵarmanıń lingvistikaliq (leksikalıq, grammaticalıq, fonetikalıq) ózgeshelikleri hám de olardıń maqsetin túsinedi, analizley aladı. Shıǵarmada qollanılǵan kórkem súwretlew qurallarınıń qollanılıw maqsetin túsinedi, analizley aladı.

VIII. BAHALAW ÓLSHEMLERI

Test nátiyjelerin xalıqaralıq bahalaw metodikası – Rash modeli tiykarında esaplanadı.

Jazba sawatxanlıq ushın óz aldına bahalaw ólshemi islep shıǵıladı.

*Túsindirme** Bul hújjetke aprobaciya nátiyjeleri hám de wákillikli mámlekетlik shólkemlerdiń tiyisli qarar hám buyrıqları tiykarında qosumshalar, ózgerisler hám dúzetiwler kírgiziliwi múmkin.

ÓZBETINSHE OQÍW USHÍN USÍNÍS ETILGEN KÓRKEM SHÍĞARMALAR:

1. “Ájiniyaz benen Qız Meňeshtiń aytısı” (Ájiniyaz Qosıbay ulı)
2. “Aqmaq patsha” dástanı (Berdaq Þargabay ulı)
3. “Qaraqalpaq dástanı” roman-trilogiyası. I, II, III kitap. (T.Qayıpbergenov)
4. “Ájiniyaz” romanı (K.Sultanov)
5. “Watan topiraǵı” qıssası (I.Yusupov)
6. Zulfiya poeziyası
7. “Jámiyla” povesti (Sh.Aytmatov)